

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 15.10.2024
Nr.23/6-3

Atzinums par Latvijas Radio žurnālistes Olgas Kņazevas rīcību

2024. gada 16. septembrī Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā arī – ombuds) ir saņēmis [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā lūgts izvērtēt VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk – LR) žurnālistes Olgas Kņazevas rīcību.

Iesniedzējs lūdz vērtēt *Olgas Kņazevas profesionālo rīcību, tostarp apvainojumus man par viņas darba kritizēšanu, un tās atbilstību Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksam un Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajām vadlīnijām.*

Lai izvērtētu Iesniegumā prasīto, ombuds no 2024. gada 16. septembra līdz 2024.gada 10. oktobrim iepazinās ar:

- Iesniegumu un tam pievienotajiem ekrānšāviņiem no Iesniedzēja sarakstes ar Olgu Kņazevu sociālās tīklošanas vietnē *Facebook*;
- 2024. gada 10. septembra LR programmas LR4 raidījumu (turpmāk tekstā arī – Raidījums) “Atklāta saruna” (Открытый разговор);

Raidījuma ierakstu skatīt šeit: <https://replay.lsm.lv/ru/statja/lr/196531/kak-dela-latgaliia-otkrytyi-razgovor-iz-daugavpilsa>.

Raidījuma ieraksta video versiju “Daugavpils: kā mērs Eksniņš vada dialogu ar sabiedrību” (Дaugавпилс: как мэр Элксниньш ведёт диалог с обществом”) skatīt šeit: <https://www.youtube.com/watch?v=sHXNihHDsm8>.

- LR4 žurnālistes Olgas Kņazevas (turpmāk tekstā arī – LR4 žurnāliste) viedokli jautājumā par saraksti ar Iesniedzēju sociālās tīklošanās vietnē *Facebook*;
- LR Ētikas Padomes 2024. gada 3. oktobra Sēdes protokolu Nr.1/B2-4LR.

Ētikas Padomes lēmumu skatīt šeit: <https://latvijasradio.lsm.lv/lv/par-mums/latvijas-radio-etikas-padomes-lemumi/>.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] 2024. gada 10. septembrī LR programmas LR4 raidījums “Atklātā saruna” (*Открытый разговор*), kā liecina nosaukums “Kā iet, Latgale? Atklātā saruna no Daugavpils” (*Как дела, Латгалия? Открытый разговор из Даугавпилса*), bija veltīts Daugavpilij.

Raidījumu vadīja LR4 žurnāliste Olga Kņazeva, kā Raidījuma otra vadītāja tika pieteikta portāla Chayka.lv galvenā redaktore Inna Plavoka, bet, kā viesi – Daugavpils pilsētas mērs Andrejs Elksniņš, nevalstiskās organizācijas *New East* vadītājs Jorens Dobkevičs, Daugavpils pašvaldības deputāts, Augšdaugavas novada pašvaldības izpilddirektors Pēteris Dzalbe.

Raidījuma ievadā LR4 žurnāliste piedāvāja to dalīt trīs daļas:

- pirmo daļu veltīt jautājumam par to, kā prese atspoguļo situāciju pilsētā, *vai visi ar visu ir apmierināti* un vai pilsētas *dome vispār ir gatava sadarboties ar presi*, un cik veiksmīgi šī sadarbība veidojas;
- otra Raidījuma tēma – *pilsoniskā sabiedrība*;
- trešā tēma – mīti un stereotipi par un ap Latgali un kā ir iespējams tos kļiedēt.

Raidījumā noris diskusija, kurā Daugavpils domes priekšsēdētājs A.Elksniņš konfrontējas ar Daugavpils pašvaldības deputātu P.Dzalbi, nevalstiskās organizācijas vadītāju J.Dobkeviču un portāla galveno redaktori I.Plavoku jautājumos par privāto mediju iespējām saņemt pasūtījumus no pilsētas pašvaldības, sabiedrisko organizāciju iespējām publiskot savu informāciju pašvaldības pārvaldītajos informācijas kanālos, sabiedrības un mediju pārstāvju komunikācijas iespējām ar pašvaldības vadītāju, sabiedrisko attiecību speciālistu skaitu pašvaldības iestādēs un uzņēmumos, un viņu lomu pilsētas pašvaldības vadītāja tēla veidošanā, abām pusēm nereti izsakot pretējai pusei adresētus apvainojumus un pārmetumus. Pēc hronometrāžas dominējošo Raidījuma daļu veido domes priekšsēdētāja runa (18:30 min. no kopējā raidījuma laika 50:00 min.) Salīdzinājumam –

citū dalībnieku – P.Dzalbes un J.Dobkeviča – teiktais kopā aizņem 13:30 min. Līdz trešajai Raidījuma tēmai raidījuma vadītājam pēc vairākkārtējiem mēģinājumiem tomēr neizdevās nokļūt.

Tajā pašā dienā sociālās tīklošanas vietnē *Facebook* izvērtās diskusija starp LR4 žurnālisti un Iesniedzēju par Raidījuma kvalitāti, kuras gaitā LR4 žurnāliste vērsās pie Iesniedzēja ar tekstu (tulkojums no krievu valodas): *sieviete, nomierinieties jau. Es nevaru patikt visiem. Lai manu darbu vērtē nevis profesionālās nekompetences dēļ atlaistie žurnālisti* (izcēlums man – E.A.), *bet gan skatītāji un klausītāji. Raidījuma reitingi runā paši par sevi. Mans uzdevums ir ļaut izteikties visiem diskusijas dalībniekiem un nesniegt vērtējošus spriedumus ne par vienu no dalībniekiem. Šis ir sabiedriskais medijs, nevis privāta bodīte.* (женщина, успокойтесь уже. Я не могу всем нравиться. Пусть о моей работе судят не уволенные за профнепригодность журналисты, а зрители и слушатели. Рейтинги передачи все говорят за себя. Моя задача - дать всем участникам дискуссии высказаться, и не давать никаких оценочных суждений ни одному из участников. Это общественные СМИ, а не частная лавочка.)

[2] Iesniegumā tiek izteikts lūgums: *Lūdzu Jūs izskatīt gadījumu, kuru vērtēju kā publisku manas cieņas aizskaršanu, melu izplatīšanu un klausītāju tiesību saņemtu kvalitatīvu informāciju pārkāpumu no Latvijas Radio raidījumu vadītājas, žurnālistes Olgas Kņazevas puses.*

Iesniedzējs iepriekšējā punktā citētajā tekstā izcelto LR4 žurnālistes apgalvojumu vērtē kā apmelojumu, jo tas neatbilst patiesībai. Kā arī norāda: *Manuprāt, diskusijas vadītājas Olgas Kņazevas darbība liecināja vai nu par slikti sagatavotu raidījumu un vāju kompetenci, vai arī neobjektīvu attieksmi: viņa sistemātiski kropļoja pilsētas nosaukumu, biedrības New East vadītāja vārdu, organizācijas nosaukumu, novada nosaukumu. Nekorekti informēja par portāla Chayka.lv nomināciju Žurnālistikas izcilības balvai 2024 (“Dzirdēju, ka jūs esat saņēmuši kaut kādu balvu par žurnālistu darbu), necentās virzīt sarunu tā, lai tiktu saņemtas izsmelošas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, ļāva Daugavpils mēram izteikt nievājošas aizvainojošas piezīmes par citiem sarunas dalībniekiem [...].*

Iesniedzējs uzskata, ka Raidījumā un tam sekojošā vārdampaiņā sociālās tīklošanas vietnē *Facebook* ir pārkāpti:

- Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 2.3. apakšpunkts;
- Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.3. apakšpunkts;
- Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās noteiktie sabiedrisko mediju darbības profesionālie principi “Precizitāte” un “Objektivitāte”;

- Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.6. apakšpunkts;
- Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 4.4. apakšpunkts;
- Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 6.1. apakšpunkts;
- Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.4. apakšpunkts

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
secina:

[3] Iesniedzējs lūdz izvērtēt LR 4 žurnālistes Olgas Kņazevas profesionālās rīcības, vadot 2024. gada 10. septembra LR4 raidījumu “Atklāta saruna”, un tai sekojošo vārdapmaiņu sociālajā tīklošanas vietnē *Facebook*, atbilstību Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajām vadlīnijām un Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksam.

1) Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 2.3. apakšpunkts kā Latvijas Radio darbības pamatprincipu nosaka sekojošo: *Latvijas Radio darbinieki, kuri iesaistīti satura veidošanā, ievēro visaugstākos žurnālistikas standartus un sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālās vadlīnijas, kas publicētas atsevišķi (saite mājaslapā).*

Līdz ar to šī apakšpunkta iespējamais pārkāpums izriet no tā, vai un kādā apmērā tiek atzīti Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju pārkāpumi.

2) Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.3. apakšpunkts “Dzimumu līdztiesība, izvairīšanās no stereotipizācijas” nosaka: *Sabiedriskie mediji cenšas atspoguļot sabiedrības viedokļu daudzveidību. Līdzās avotu atbilstības novērtējumam un to pieejamībai dzimumu līdztiesība un dažādu sociāli demogrāfisko un citu grupu pārstāvniecība ir viens no kritērijiem, ko ieteicams ievērot, veidojot saturu un izvēloties dalībniekus diskusijām par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem.*

2024. gada 10. septembra LR4 raidījuma “Atklāta saruna” dalībnieki pārstāvēja dažādas sabiedrības grupas (vietējo mediju pārstāve, pašvaldības vadītājs, pašvaldības opozīcijas deputāts un vietējā medija īpašnieks, nevalstiskās organizācijas pārstāvis) un izteica atšķirīgus, kontroversālus viedokļus. Pašvaldības vadītājs Raidījumā kļuva par dominējošo diskusijas dalībnieku, ar ilgāko izteikšanās laiku, kas skaidrojams ar to, ka pārējie raidījuma dalībnieki vērsās pie viņa vai nu ar jautājumiem vai pārmetumiem, atbildes uz kuriem pašvaldības vadītājs izmantoja plašiem un gariem savas pozīcijas skaidrojumiem un sava viedokļa paušanai. Ja diskusijas pozicionālais dalījums tiek veidots pēc principa “visi pret vienu”, tad ir jārēķinās, ka šis

“viens” var iegūt proporcionāli ievērojami lielāku izteikšanās laiku.

- 3) Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās noteiktais sabiedrisko mediju darbības profesionālais princips “Precizitāte” nosaka, ka *Sabiedriskie mediji sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, tie nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda.*

Raidījuma vadītāja sniedza neprecīzu informāciju par portāla *Chayka.lv* nomināciju 2024. gada Žurnālistikas izcilības balvai, kā arī sniedza neprecīzu informāciju par vienu no diskusijas dalībniekiem, neminot faktu, ka blakus pašvaldības deputāta un novada pašvaldības izpilddirektora amatam viņš ir arī vietējā medija īpašnieks. Šī fakta nepieminēšana tā nezinātājam varēja radīt neizpratni par to, kāpēc deputāts runā par privāto mediju attiecībām ar pilsētas pašvaldību.

- 4) Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās noteiktais sabiedrisko mediju darbības profesionālais princips “Objektivitāte” nosaka (citējot fragmentāri), ka *Sabiedriskie mediji satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi. [...] Sabiedrisko mediju redakcionālie standarti neprasa absolūtu neitralitāti katrā jautājumā, īpaši, ja tas ir pretrunā ar demokrātijas pamatprincipiem. [...] Veidojot saturu, sabiedriskie mediji nepārstāv nekādas citas intereses kā vienīgi sabiedrības intereses zināt patiesību par notikumiem, kas tiem varētu būt svarīgi un interesanti.*

Raidījuma vadītāja nepilnīgi iepazīstināja klausītājus ar kontekstu, kas ļautu saprast diskusijas dalībnieku pozīcijas. Domājams, ka šīs kontekstuālās informācijas iztrūkums LR4 klausītājiem ārpus Daugavpils neļāva līdz galam saprast aktualizēto problēmu būtību. Raidījuma vadītājas rīcībā nebija faktu, kurus konfrontēt ar Raidījuma dalībnieku paustajiem viedokļiem, lai diskusijas centrā nostātos jautājums par to pamatotību un objektivitāti. Acīmredzot raidījuma vadītāja paļāvās, ka šādus faktus būs sagatavojuši raidījuma dalībnieki, no kuriem rūpīgāk gatavojies šai diskusijai bija tikai viens. Līdz ar to diskusija ievirzījās brīžiem neargumentētā savstarpēju pārmetumu un apvainojumu izteikšanās, ar slēptām norādēm uz informāciju, kura plašākam klausītāju lokam var nebūt zināma.

- 5) Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 4.4. apakšpunkts kā Latvijas Radio darbinieku savstarpējās attiecības regulējošu prasību nosaka, ka *Sabiedrisko mediju darbinieki atbalsta viens otru un kolēģus no citiem plašsaziņas līdzekļiem un solidarizējas gadījumos, ja varas vai politisko, ekonomisko spēku pārstāvji cenšas ietekmēt plašsaziņas līdzekļus.*

Vietējā portāla *Chayka.lv* galvenā redaktore tika pieteikta kā diskusijas *līdzvadītāja*, pie kuras raidījuma vadītāja koleģiāli vērsās, kad bija nepieciešams kāds konstruktīvs turpinājums raidījuma dalībnieku savstarpējo apvainojumu izteikšanas un strīdēšanās procesam. Klausoties Raidījumu, rodas iespaids, ka abas raidījuma vadītājas nebija detalizēti saskaņojušas diskusijas struktūru un savu lomu dalījumu, bet LR4 žurnālistes attieksme pret vietējā medija pārstāvi ir uzskatāma par solidāru un koleģiālu.

- 6) Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.6. apakšpunkts “Varas pārstāvji LTV, LR raidījumos un LSM.LV materiālos” nosaka (citēts fragmentāri): *Sabiedrisko mediju žurnālists aizstāv sabiedrības intereses attiecībā pret varas pārstāvjiem. Viens no žurnālistikas svarīgākajiem uzdevumiem ir nodrošināt politiskās, ekonomiskās un tiesu varas uzraudzību, tādēļ žurnālistam attiecībās ar varas pārstāvjiem ir jābūt īpaši analītiskiem un kritiskiem. [...] Valdību (pašvaldību) veidojošie politiķi ir viens no primārajiem informācijas avotiem medijos, un no viņiem tiek prasīta lielāka atbildība. Līdztekus tam sabiedriskie mediji dod iespēju izskanēt arī citu politisko partiju viedokļiem, un arī tie ir pakļauti izvērtēšanai. [...] Sabiedriskie mediji ikdienā ievēro politisko neitralitāti, tomēr var paust redakcionālo nostāju jautājumos, kas skar mediju politiku un vārda brīvību, kā arī gadījumos, ja rodas apdraudējums demokrātijas pamatvērtībām, valsts neatkarībai un sabiedrības drošībai. [...]*

Raidījumā piedalījās ne tikai pašvaldības vadītājs, bet arī opozīcijas politiķis un pilsoniskās sabiedrības pārstāvis ar kritisku attieksmi pret pilsētas vadību. Attiecībā pret varas pārstāvi raidījuma vadītāja centās ieņemt neitrālu pozīciju, atstājot kritiskos argumentus citu sarunas dalībnieku ziņā. Tas, kā arī familiāra pilsētas mēra uzrunāšana vārdā, varēja radīt iespaidu par komplementāras pozīcijas ieņemšanu attiecībās ar varas pārstāvi, tomēr šī pieeja ļāva pilnā mērā atklāties pašvaldības vadītāja komunikācijas un līdz ar to arī – vadības stilam, kas ombuda ieskatā ir uzskatāms par šī raidījuma panākumu.

- 7) Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 6.1. apakšpunkts, kā Latvijas Radio darbinieku ārējo komunikāciju regulējoša prasība, nosaka, ka *Latvijas Radio darbinieki publiskajā komunikācijā ir godīgi un atbildīgi. Izmantojot savas pilsoniskās tiesības uz vārda un rīcības brīvību, Latvijas Radio darbiniekiem ir jāizvairās no darbībām, kas mazina sabiedriskā medija uzticamību.*

Savukārt Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.4. apakšpunkts cita starpā noteic, ka *Žurnālists ievēro profesionālās ētikas normas arī savos sociālo tīklošanās platformu profilos un citās interneta vietnēs. Žurnālistam jāizvairās no rīcības un komentāriem, kas grauj*

uzticēšanos sabiedriskajiem medijiem, un jāatceras, ka žurnālists nevar ietekmēt to, vai citi viņu uztvers kā sabiedriskā medija darbinieku (profesionāli) vai privātpersonu.

Sabiedrisko mediju žurnālistam, iesaistoties publiskās diskusijās sociālās tīklošanās vietnēs, ir jāņem vērā, ka situācijās, kad tiek kritiski vērtēta žurnālista profesionālā darbība, katra atbilde no žurnālista puses tiks uztverta kā sabiedrisko mediju pārstāvja profesionālā pozīcija. Tāpēc šādās diskusijās ir jāievēro tās pašas konstruktīvas diskusijas prasības, kādas tiek ievērotas profesionālajā darbībā.

Atšķirīga viedokļa kritisks vērtējums būs konstruktīvs tad, ja kritika tiks vērsta pret diskutablu viedokli, nevis pret viedokļa paudēju. *Ad hominem* argumentu lietojums un norāde uz viedokļa paudēja “ne-autoritāti” nekādi neskar pašu viedokli. Tam, vai Iesniedzējs ir ticis vai nav ticis atlaists no darba par profesionālo nepiemērotību žurnālista darbam, nav nekādas nozīmes vērtējot viņa kritisko viedokli par Raidījumu. Šādu kritiku ir tiesīgs izteikt katrs sabiedrisko mediju lietotājs, neatkarīgi no savām zināšanām un izpratnes par žurnālista darbu.

Ja auditorijas kritika šķiet nepamatota, tad šo kritisko viedokli ir nepieciešams dekonstruēt – koncentrējoties uz to argumentu izvērtējumu, ar kuriem oponents pamato savu redzējumu. Katrs vērtējums balstās kādos vērtēšanas kritērijos un konstruktīvas diskusijas centrā ir jābūt šo kritēriju izvērtējumam. Ja žurnālists var piekrist oponenta lietotajiem vērtēšanas kritērijiem un tam faktam, ka savā rīcībā nav tos pilnībā ievērojis, tad ar loģisku nepieciešamību ir jāpiekrīt arī kritiskajam vērtējumam. Savukārt, ja žurnālists šim vērtējumam nepiekrīt, tad vai nu viņam ir jāpierāda, ka kritēriji tomēr ir ievēroti pilnā mērā vai arī šie kritēriji ir pamatoti jānoraida un jāatklāj savi atšķirīgie kritēriji, saskaņā ar kuriem tiek iegūts cits, atšķirīgs vērtējums.

Konstruktīva diskusija pieprasa nevēršanos pret oponentu un viņa atšķirīgo viedokli, bet gan vēršanos pret šī viedokļa pamatojumu. Situācijās, kad oponenta kritiskais vērtējums ir pamatots, pastāv vilinājums pārnest diskusiju uz “personisko” līmeni, bet tad diskusija kļūst destruktīva.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[4] Sabiedrisko mediju ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un LR Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam

tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu, ombuds nevērtē Iesniedzēja uzskatus vai Iesniegumā pausto viedokli.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
atzīst:

[5] 2024. gada 10. septembra LR4 raidījumā “Atklāta saruna” netiek atzīti Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.3. apakšpunkta, 2.6. apakšpunkta un sabiedrisko mediju darbības profesionālā principa “Objektivitāte”, kā arī Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 4.4. apakšpunkta pārkāpumi.

[6] 2024. gada 10. septembra LR4 raidījumā “Atklāta saruna” daļēji tiek atzīts Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās noteiktā sabiedrisko mediju darbības profesionālā principa “Precizitāte” pārkāpums saistībā ar Raidījumā neprecīzi sniegto informāciju par portāla *Chayka.lv* nomināciju 2024. gada Žurnālistikas izcilības balvai un Raidījuma klausītāju neinformēšanu par to, ka viens no diskusijas dalībniekiem ir arī medija īpašnieks.

Atbilstoši šī [principa “Precizitāte” – E.A.] pārkāpuma apmēram tiek atzīts arī Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 2.3. apakšpunkta pārkāpums.

[7] Attiecībā uz LR4 žurnālista publisko diskusiju ar Iesniedzēju sociālās tīklošanās vietnē *Facebook* tiek atzīts Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksa 6.1. apakšpunkta un Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju 2.4. apakšpunkta pārkāpums.

**Ņemot vērā atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds
Apsalons iesaka:**

[8] Veidojot apvienotā sabiedriskā medija ētikas kodeksu, iekļaut tajā konstruktīvas diskutēšanas un konstruktīvas kritikas principu aprakstu, kā arī pēc iespējas vienkāršā veidā formulēt prasību, ka sabiedrisko mediju darbinieki savā privātajā komunikācijā ievēro tos pašus ētiskos principus un prasības kā profesionālajā darbībā.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(paraksts)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU